

2. *Діагностика внутрішнього середовища* навчального закладу — фінансово-економічний аналіз, аналіз «товарного асортименту», стратегії навчального закладу, його виробничого потенціалу, оцінка планово-навчальної роботи, кадрового потенціалу, оцінка маркетингової та комерційної діяльності.

3. *Розробка бізнес-плану по розділах*: резюме; навчальний заклад та галузь; продукція та послуги; ринок та маркетинг; стратегія маркетингу; навчально-виховний процес; управління та права власності; стратегія фінансування; ризики та їх врахування.

4. *План заходів по удосконаленню діяльності* навчального закладу.

Щодо форми, то єдиної універсальної форми бізнес-плану навчального закладу не існує. Все залежить від поставлених цілей і можливостей навчального закладу підготувати такий важливий документ.

Таким чином, практика доводить, що бізнес-план виступає фундаментальним документом, що визначає стратегічну та тактичну спрямованість навчального закладу в ринкових умовах.

Література

1. *Нестерова И.* Бизнес-план учебного заведения — основа принятия стратегических и тактических решений // *Маркетинг.* — 2001. — № 1. — С. 102—104.

2. *Нуждин В. Н., Кадамцева Г. Г.* Концептуальный проект системы управления качеством в вузе // *Качество. Инновации. Образование.* — 2002. — № 2. — С. 33—42.

3. *Одерій Л. П.* Менеджмент якості вищої освіти. — К., 1995.

Н. О. Татаренко, канд. екон. наук, проф.,
кафедра міжнародної економіки

МОТИВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Величезні обсяги інформації, які пропонуються для опанування українському студентству, є першою ознакою і головною умовою формування основ конкурентоспроможності вітчизняної освіти щодо глобального освітнього простору, постіндустріального за своєю сутністю. Можливості засвоєння цих знань обме-

жені, і залежать не лише від якості викладання, а й від вмілої класифікації та логічного поєднання їх у єдине ціле, втім числі на базі певного світогляду, виразної мети їхнього застосування, адже важливою умовою класифікації та виокремлення основного в інформаційному масиві є саме чинник доцільності пізнання.

Проведені у 2004 р. в Джорджтаунському університеті (США) дослідження показали, що рівень класифікації інформації і, відповідно, її засвоєння посилюються, а цікавість до навчання зростає під впливом двоякого роду мотивацій — індивідуалістичних та комунітарних. Перше — це коли студенти свідомо обирають майбутню спеціальність і мають чіткі уявлення про те, якими саме знаннями вони мають бути озброєні і яким вимогам мають відповідати їхні знання, щоб їхня конкурентоспроможність у даному сегменті ринку праці була достатньо високою. Друге — це коли суспільство сповідує певні цінності і чітко формулює загальнозначимі цілі та суспільні стратегії, тим самим пропонуючи майбутньому фахівцю вбудовуватись у певну модель суспільної поведінки, виконувати визначену функцію: іншими словами — формує у нього відчуття власної причетності до реалізації цих цілей.

Щодо першого, то у цьому випадку суспільство також відіграє важливу роль, яка полягає у декларуванні позитивних, оптимістичних суспільних установок. Зокрема, превалюючими є ідеї про пряму залежність рівню майбутнього добробуту від якості знань; про невідворотність життєвого «хеппі енду» — матеріальної винагороди і суспільної поваги, як результату наполегливості у навчанні, тощо.

Разом з тим, провідний дослідник цього університету, професор психології М.Стенлі доводить, що індивідуалістичні мотивації якісного освоєння знань останнім часом, у пору глобалізації, поступаються суспільним (комунітарним) мотиваціям: у процесі опитування майбутні фахівці визнавали, що суспільна самоідентифікація (яка породжує патріотизм) є первинним і досить вагомим стимулом до навчання, а індивідуальні мотиви все більшою мірою стають похідними від них. Адже, усвідомлення причетності до «великих справ» є могутнім стимулом і точкою застосування юнацького максималізму.

У свою чергу, така самоідентифікація вимагає чітких суспільних установок, суспільної ідеї, ідеології, яка стає канвою для класифікації знань. Так, для американських студентів — майбутніх економістів, важливим є усвідомлення «месіанської» ролі їхньої країни, яка втілюється у ідеології демократизації глобального

економічного простору. Вони готуються стати провідниками цієї ідеї і наполегливо опановують відповідні знання, які, на їхній погляд, допоможуть збудувати «нову економіку» у світовому масштабі. Вміле використання цих прагнень дозволяє спрямовувати пізнавальний процес у необхідне русло.

Автори досліджень звертають увагу на посилення відповідального ставлення студентів до навчання під впливом цих, досить сильних мотивацій, водночас зазначаючи, що ідеї, які лежать в основі таких мотивацій, мають бути непохитними, доказовими і неспростовними, а прояви суспільної справедливості мають слугувати опорою суспільному оптимізму.

У цьому розумінні українському суспільству очевидно недостає суспільних мотивацій, оскільки відсутні чітко визначені стратегії розвитку, суспільний оптимізм і віра у суспільну справедливість. Це прямо позначається на зацікавленості студентів в опануванні знаннями — їхні інтереси зміщуються на користь ідеології примітивного виживання та завоювання «соціальної справедливості», яка трактується як перерозподіл здобутого іншими.

*Т. О. Терещенко, проф.,
Т. П. Романюк, доц.,
кафедра ЕММ*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІКО–МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ

Упродовж останніх десяти років Європейське освітнє співтовариство консолідується задля освітньої концепції Болонського процесу, який передбачає формування на перспективу загальноєвропейської системи вищої освіти. Основою цієї системи є спільність фундаментальних принципів функціонування вищої школи та якості навчання.

Одним з таких фундаментальних принципів є конкурентоспроможність якості освіти по відношенню до різних країн Європи, які входять до Болонської конвенції:

1. Конкурентоспроможність вищої освіти залежить від ефективності різних форм академічного навчання та практичної підготовки майбутніх фахівців.

2. Акцентуючи увагу на ефективності академічного навчання, необхідно розширити спектр дисциплін з економіко–математичного моделювання при вивченні фахових дисциплін певної спеціальності. Це той науково–методичний напрямок, який дуже широко використовується у європейських країнах світу.

3. Ефективною системою забезпечення якості освіти є розширення індивідуалізації навчання з економіко–математичних дисциплін. Реалізація такої системи може базуватись на розробці індивідуальних завдань, які повинні видаватись кожному студенту на початку семестру разом з навчальною, методичною літературою та графіком їх виконання. На цьому етапі студент повинен отримати також інформацію про рівень оцінки кожного завдання (в балах).

4. Важливою складовою якості освіти можна розглядати обов'язкове відвідування студентами лекцій, практичних (семінарських) занять, як це прийнято у вищій школі європейської зони освіти. Всі заняття, які проводяться в університеті за розкладом, повинні бути обов'язковими для відвідування.

5. Для цього необхідно підвищити роль медіаосвітньої підготовки викладачів, які повинні проектувати освітнє та навчальне середовище із залученням сучасних інформаційних комп'ютерних та педагогічних технологій, окрім використання в організації навчального процесу традиційних методів і форм навчання в університеті.

6. Створити величезну кількість економіко–математичних спецкурсів, які дозволяють студенту здійснювати власний вибір із набору кредитів. Зауважимо, що в окремих країнах як умову нарахування кредитів висувають вимогу: навчальне навантаження повинне включати не менше 50 % самостійної роботи студентів. У деяких країнах ця цифра коливається від 30 % до 70 % в залежності від складності дисципліни. За наявності підручників та методичної літератури цикл економіко–математичних дисциплін може мати не менше 50 % самостійної роботи.

7. Розвивати і базувати вищу освіту необхідно на основі наукових досліджень. Оскільки наукові дослідження є рушійною силою вищої освіти, то отримання її має відбуватись одночасно й паралельно зі створенням наукових досліджень. Звідси, доцільно було б фінансувати (хоч у невеликій кількості) наукові студентські дослідження під керівництвом викладачів кафедри на базі університетського науково–дослідного інституту. Проведені наукові дослідження студентів можуть бути використані для напи-

сання курсових та дипломних робіт і бути важливим методом творчого підходу до отримання знань.

*Г. С. Тесленко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра ІСЕ*

ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ОСВОЄННЯ ПОРТАЛУ «АГРОТРЕЙДЕР»

У нашому вузі при вивченні багатьох дисциплін передбачається виконання завдань з використанням інтернетівських технологій, що дозволяють задіювати їх в зручному для користувачів місці і в потрібний час. При вивченні ж студентами факультету економіки АПК дисципліни «Інформаційні системи в менеджменті» одним з таких завдань є освоєння пізнавальних і бізнес-стимулюючих можливостей порталу «Агротрейдер».

Широкі пізнавально-інформаційні джерела портал надає користувачам своїми свіжими новинами, аналітичними статтями, характеристиками динаміки цін тощо (хоч остання можливість, але дещо з іншим ухилом, є також на сайті міністерства агрополітики www.minagro.kiev.ua). Основна ж цінність порталу полягає в забезпеченні електронних торгів між потенційними продавцями і покупцями сільськогосподарської продукції, висвітленні показників наявності певних товарів у продажу, наданні торговельної площадки для розміщення заявок на закупівлю товарів, визначенні співвідношення між заявками і пропозиціями.

Індивідуалізація освоєння порталу студентами визначається тим, що кожен студент з урахуванням своїх уподобань може аналізувати певні статті і статистичні дані, вибирати відповідні заявки і робити свої пропозиції, в т.ч. за вказівкою та під керівництвом викладача.

Для демонстрації знань і умінь роботи з інформаційно-аналітичним порталом кожен студент повинен:

А. Увійти в портал за адресою www.agrotrader.com.ua, проаналізувати його розділи та динаміку цін у табличному і графічному вигляді.

Б. Роздрукувати або виписати останні новини і останні аналітичні статті.

В. Проголосувати в розділі «Суспільна думка» і виписати найцікавіші, на погляд студента, результати голосування.

Г. Проаналізувати останні об'яви відносно продажу товарів без торгів в розділі «Об'яви».